

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 9.2.2005
KOM(2005) 33 galīgais

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par Sociālo programmu

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Sociālā programma

„Sociāla Eiropa pasaules ekonomikā: darbs un jaunas iespējas visiem” – tāds moto ir Sociālās programmas otrajam posmam laikā līdz 2010. gadam. Kā jau Komisija ir norādījusi savā paziņojumā par Lisabonas stratēģijas vidusposma pārskatu, mūs vienojošā vīzija, ko apstiprina Konstitūcija, nozīmē nodrošināt „Eiropas ilgtspējīgu attīstību, kuras pamatā ir līdzsvarota ekonomiskā izaugsme un cenu stabilitāte, augsti konkurētspējīga sociāla tirgus ekonomika, kas tiecas pēc pilnīgas nodarbinātības un sociāla progressa un augsta līmeņa vides aizsardzības un pozitīvām pārmaiņām vides kvalitātē”.

Komisija ir apņēmusies pilna modernizēt un attīstīt Eiropas sociālo modeli, kā arī veicināt sociālo kohēziju atbilstīgi Lisabonas Stratēģijai¹ un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai². Šajā programmā izvirzītas prioritātes Eiropas Savienības darbībai šajā jomā.

Sociālās programmas pārskatīšana papildina un nostiprina Lisabonas stratēģijas vidusposma pārskatu, kurā galvenā uzmanība tika vērsta uz izaugsmi un nodarbinātību. Programma ir izšķiroši nozīmīga, lai sekmētu ekonomiskās izaugsmes sociālos aspektus.

Jau laikā no 2000. gada līdz 2004. gadam vērojamas būtiskas pozitīvas pārmaiņas. Tagad uzdevums ir uzlabot Sociālajā programmā paredzēto pasākumu īstenojumu, pamatojoties uz vispārēji atzītiem principiem. Pateicoties principiem būs iespēja

- īstenot vienotu Eiropas pieeju, kas garantē ekonomikas, sociālās un nodarbinātības politikas pozitīvu mijiedarbību;
- veicināt kvalitāti nodarbinātībā, sociālajā politikā un saimnieciskajās attiecībās – to, kas savukārt ļauj uzlabot cilvēku un sociālo kapitālu;
- modernizēt sociālās aizsardzības sistēmas tā, lai tās atbilstu mūsu sabiedrību pašreizējām prasībām, solidāri un uzsverot šo sistēmu kā produktīvā faktora nozīmi;
- ņemt vērā „izmaksas, ko rada sociālās politikas trūkums”.

Nav noliedzama pievienotā vērtība, ko nodrošina sociālā programma. Pateicoties tai ir iespēja sekmēt nacionālo sistēmu modernizēšanu sakarā ar būtiskām ekonomiskām un sociālām izmaiņām. Tā atbalsta saskaņotu vienotā tirgus darbību, nodrošinot pamattiesību un kopējo vērtību ievērošanu.

Eiropas Parlamenta dažādajos pēdējo gadu laikā sniegtajos atzinumos par Lisabonas stratēģijas sociālajiem aspektiem uzsvērts šīs pieejas nozīmīgums.

Programmā iestrādāts arī ar augsta līmeņa grupas ziņojums attiecībā uz „Sociālās politikas nākotni” līdz ar neseno ieguldījumu, ko sniedz trešais, ar 2004. gada oktobri datētais, Koka

¹ KOM (2005) 24

² KOM (2005) 37

(Wim Kok) ziņojums „Pieņemt izaicinājumu”. Visbeidzot to bagātina arī atvērtās un interaktīvās diskusijas, kas 2004. gada otrajā pusgadā tika organizētas Nīderlandes prezidentūras ietvaros.

Programma attīsta divkāršu stratēģiju.

Pirmkārt, tā uzsver savu nozīmīgumu pilsoņu uzticības vairošanā. Šī uzticība ir izšķiroši būtiska pārmaiņu procesa vadīšanai un svarīga ekonomiskās izaugsmes veicināšanai. Programmā aprakstīti Kopienas instrumenti tās īstenojuma kvalitātes uzlabošanai, kā arī šajā sakarā ir norādīti trīs galvenie nosacījumi panākumu gūšanai: dažādu paaudžu pieeja, partnerattiecības pārmaiņām un nepieciešamība izmantot globalizācijas piedāvātās izdevības.

Otrkārt, tā iepazīstina ar pamatdarbībām saskaņā ar diviem galvenajiem virzieniem, kas ietilpst Komisijas stratēģiskajos mērķos 2005. - 2009. gadam³: 1) nodarbinātība (atbilstīgi labklājības mērķim) un ar to saistītā 2) iespēju vienlīdzība un integrācija (atbilstīgi solidaritātes mērķim). Programma aptver gan vienotas Eiropas sistēmas nostiprināšanu, gan dažādu īpašām vajadzībām atbilstošu pasākumu īstenošanu. Tādējādi tā atbalsta moto „Vienoti dažādībā”, kas pasludināts Konstitucionālā līguma projektā.

1. VAIROT DROŠĪBU – PANĀKUMU GŪŠANAS LĪDZEKĻI UN NOSACĪJUMI

1.1. Vairot drošību

Programmas mērķis ir Eiropas sociālā modeļa modernizācija, jo īpaši, uzlabojot kopējās spējas rīkoties, un jaunas iespējas visiem.

Galvenie pārmaiņu faktori – pieaugoša konkurence globalizācijas kontekstā, tehnoloģiskā attīstība un iedzīvotāju novecošanās – līdz šīs desmitgades beigām kļūs arvien nozīmīgāki. Joprojām ir spēkā galvenās problēmas: zems nodarbinātības līmenis, bezdarbs, nabadzība, nevienlīdzība un diskriminācija.

Pasākumi, kas ierosināti, modernizējot sociālo politiku, ir domāti tam, lai palīdzētu iedzīvotājiem noticēt pašu spējām efektīvi virzīt šīs pārmaiņas.

1.2. Instrumenti

Lai īstenotu sociālo programmu, ES rīcībā ir virkne instrumentu: likumdošana, sociālais dialogs, finanšu instrumenti, jo īpaši Eiropas Sociālais fonds (ESF) un „PROGRESS” programma „atklātas koordinācijas metode”, kas atbalsta dalībvalstu pūles nodarbinātības un sociālās aizsardzības sistēmu modernizācijā, kā arī „mainstreaming” princips. Plānots nostiprināt saikni starp ESF un Sociālās programmas politiskajiem principiem. ESF sniegs atbalstu dalībvalstu politikai, kas īsteno vadlīnijas un ieteikumus, kas pieņemti atbilstīgi Eiropas nodarbinātības stratēģijai un ES mērķiem sociālās integrācijas jautājumos.

ESF tieši investē to politikas pasākumu īstenošanā, kas ir apstiprināti Eiropas mērogā un izstrādāti dalībvalstīs. ESF nodrošinās specifisku Eiropas pievienoto vērtību, tajā pašā laikā ņemot vērā īpašo situāciju katrā valstī. Patiesībā, ieguldījumi cilvēku apmācībā un tāda sociālā kapitāla veicināšanā, kas ir spējīgs radīt drošību un sekmēt partnerattiecības, būtiski

³ KOM (2005) 12

sekmē ekonomisko, sociālo un nodarbinātības mērķu īstenošanu. Tādējādi tie varētu kompensēt kavēšanos reformu īstenošanā.

Dalībvalstīs un reģionos, kuri būs atbilstīgi saskaņā ar ierosināto „Konverģences” pozīciju, pastāv lielas sociālekonomiskās atšķirības; izaugsmes un kohēzijas mērķus nav iespējams sasniegt bez Kopienas finansējuma. Dalībvalstīs, kas saņems finansējumu saskaņā ar ierosināto „Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības” pozīciju, ESF būs katalizatora loma; tas atbalstīs arī pieredzes apmaiņu.

Papildināmība, kas pastāv starp Sociālo programmu, vidusposmā pielāgoto Lisabonas stratēģiju un ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, nosaka ciešu saistību ar pārējām Kopienas politikas jomām: iekšējo tirgu, rūpniecības politiku, konkurences un tirdzniecības politiku. Šī pieeja paredz to, ka sociālais un nodarbinātības aspekts pilnā mērā jāņem vērā visās Kopienas politikas jomās un otrādi. Vienotais ietekmes novērtējuma mehānisms, ko izstrādājusi Komisija, ir vērtīgs metodisks ieguldījums. Tādējādi Sociālo programmu iedvesmojis Konstitucionālais līgums, kur pasludināts vienotas pieejas nozīmīgums.

1.3. Trīs nosacījumi panākumu gūšanai

Programma var gūt panākumus tikai tad, ja tiek aptverti visu vecuma grupu Eiropas iedzīvotāji: pārmaiņām jābalstās uz jaunu dažādu paaudžu pieeju. Tāpat kā nodarbinātības, solidaritātes un sociālās integrācijas mērķus nevar nošķirt no globalizētās ekonomikas, kur izšķirsies jautājums par Eiropas konkurētspēju un pievilcību. Šī dubultā ievirze pieprasa spēcīgu un aktīvu visu iesaistīto dalībnieku līdzdalību.

1.3.1. Dažādu paaudžu pieeja: iespējas jauniešiem

1.3.1.1. Zaļā grāmata par dažādu paaudžu dimensiju

Svarīgi šobrīd risināmi jautājumi ir pārmaiņas, ko radījušas demogrāfiskās tendences Eiropā, vajadzība pielāgot šīm pārmaiņām sociālās aizsardzības un pensiju sistēmas, un, visbeidzot, vajadzība sasaistīt šīs pārdomas ar migrācijas problemātiku.

Tāpēc tagad ir jāanalizē gaidāmās problēmas attiecībās starp dažādām paaudzēm un ģimeņu stāvokli. Šajā nolūkā Komisija 2005. gadā nāks klājā ar zaļo grāmatu par dažādu paaudžu dimensiju.

Zaļā grāmata par dažādu paaudžu dimensiju: Eiropas iedzīvotāju demogrāfisko pārmaiņu un šo pārmaiņu seku analīze.

1.3.1.2. Ieguldījums Eiropas iniciatīvā jaunatnei

Iestāšanās par jaunatni, jo īpaši nolūkā radīt dinamiskas attiecības paaudžu starpā, apliecina ticību nākotnei un noraida fatālistisko skatījumu uz novecošanos un skepticismu. Eiropas iniciatīva jaunatnei apstiprinās šīs saistības.

Sociālo partneru saistības dažādu paaudžu partnerattiecību formā, par ko tie jau ir paziņojuši, būs izšķirošs ieguldījums šajā iniciatīvā, tāpat kā jaunatnes aspekta iekļaušana nodarbinātības un sociālās integrācijas stratēģijās.

Dažādu paaudžu partnerattiecības: ieguldījums Eiropas iniciatīvā jaunatnei

1.3.2. Partnerattiecības pārmaiņām

Partnerattiecības starp iestādēm, sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību ir viena no Eiropas politiku panākumu atslēgām. Lai veicinātu atbalstu reformām, 2004. gada marta Eiropadome ir aicinājusi dalībvalstis veidot partnerattiecības pārmaiņām.

Svarīgi ir arī novērtēt paveikto, visiem dalībniekiem līdzdarbojoties Eiropas politikas īstenošanā. Šajā nolūkā Komisija nāks klajā ar šādu ierosinājumu.

Organizēt visu iesaistīto dalībnieku gadskārtēju tikšanos forumā, lai novērtētu Sociālās programmas īstenojumu.

1.3.3. Ārējā dimensija

Ziņojums, ko sniegusi Vispasaules komisija globalizācijas sociālo aspektu jautājumā, un pašas Komisijas ierosinājumi ir labs pamats, lai sasniegtu būtisku progresu globalizācijas sociālo aspektu stiprināšanā.

- Sociālā programma tiecas izmantot iespējas, ko sniedz pieredzes apmaiņa starp ES un tās partneriem par ciešo ekonomiskā un sociālā progresa savstarpējo saistību, ņemot vērā ārējās tirdzniecības ietekmi uz konkurētspēju: šai pieredzes apmaiņai vajadzētu notikt, pirmkārt, ar kandidātvalstīm, kaimiņvalstīm un citām trešām valstīm, piemēram, industrializētajām valstīm (ASV, Japāna), „jaunās ekonomikas” valstīm (Ķīna, Brazīlija, Indija, Dienvidāfrika) un jaunattīstības valstīm;
- otrkārt, ar starptautiskajām organizācijām, piemēram, ILO (Starptautiskā darba organizācija), ESAO, ANO un organizācijām, kas iesaistītas ekonomiskajā pārvaldībā (SVF, Pasaules banka, PTO), lai lielākā mērā vērā tiktu ņemts sociālais aspekts globalizācijā un sociālais pīlārs ilgtspējīgā attīstībā.

Atbilstīgi aicinājumam, ar ko klajā nākusi Vispasaules komisija globalizācijas sociālo aspektu jautājumā, pasaulē visos līmeņos izvirzītajam mērķim vajadzētu būt darbībām, kas visiem nodrošina piedienīgu darbu. Šis mērķis saskan arī Tūkstošgades attīstības mērķiem, saistībām, ko uzņēmusies pasaules sociālo jautājumu augstākā līmeņa sanāksme Kopenhāgenā, un saimniecisku pārvaldību.

Turklāt Komisija izveidos starpresoru grupu, lai gādātu par to, ka vērā tiek ņemta nodarbinātības, sociālās politikas un piedienīga darba ārējā dimensija.

Eiropas sociālā modeļa iekļaušana ārējā dialogā un pasākumos divpusējā, reģionālā un daudzpusējā līmenī

Piedienīga darba veicināšana kā pasaules mērķis visos līmeņos

2. DIVI GALVENIE VIRZIENI

2.1. Ceļā uz pilnīgu nodarbinātību: padarīt darbu par reālu iespēju visiem, paaugstināt kvalitāti un ražīgumu darbā, paredzēt un pārvaldīt pārmaiņas

Sasniegt pilnīgu nodarbinātību

Jauns Eiropas nodarbinātības stratēģijas cikls 2005. gadā atbilstīgi vidusposmā pielāgotajai Lisabonas stratēģijai

ESF atbalsts konverģencei, nodarbinātībai un konkurētspējai

Pārmaiņu paredzēšana un to veiksmīga pārvaldīšana: stratēģiska pieeja

Lai sasniegtu Lisabonas mērķus izaugsmes un nodarbinātības jomā, Eiropai vajag vairāk aktīvu strādnieku, kas strādā ražīgāk. Tas būs atbalsts ilgspējīgai ekonomiskai izaugsmei, cīņai pret bezdarbu un reģionālajām atšķirībām, kā arī sociālās kohēzijas veicināšanai. Tātad Eiropai jārikojas vienlaicīgi gan nodarbinātības kvantitātes un kvalitātes jomā, gan darba ražīguma jomā. Tāpat tai jādomā par to, kā risināt ekonomiskās migrācijas jautājumu.

Lisabonas stratēģijas vidusposma pārskata ietvaros Komisija piedāvājusi jaunu ciklu, kas ietver jaunas vadlīnijas un veido saikni ar ekonomikas politikas koordinācijas ciklu racionalizāciju Eiropas līmenī. Četras prioritātes, ko 2003. gadā piedāvāja Koka darba grupa nodarbinātības jautājumā (ziņojums „Darbs, darbs, darbs”) būs šī cikla galvenā sastāvdaļa, lai

- palielinātu darbinieku un uzņēmumu pielāgošanās spējas;
- piesaistītu un noturētu darba tirgū vairāk cilvēku;
- ieguldītu vairāk un efektīvāk cilvēku kapitālā;
- nodrošinātu efektīvu reformu īstenošanu, pateicoties labākai pārvaldībai.

Lai uzlabotu Eiropas nodarbinātības stratēģijas pārvaldību, Komisija plāno 2006. gadā veikt pasākumu ESF dalībnieku ieinteresēšanai. Tā sāks 2006./2007. gadā informācijas kampaņu parlamentiem un iesaistītajiem dalībniekiem visos līmeņos.

Pieaugošas ekonomiskās integrācijas un intensīvas pasaules konkurences kontekstā ES jāspēj labāk paredzēt, iekustināt un pārvaldīt ekonomiskās pārmaiņas. Ekonomiskās pārmaiņas paātrinās; pārstrukturēšana, pārvietošana, ārpakalpojumi, pat rūpniecības likvidēšana, kļūst arvien nozīmīgākas.

Pieredze rāda, ka aktīva pieeja ir gan vajadzīga, gan iespējama. Tāpēc Komisija attīstīs stratēģiju ap četrām tēmām:

- Eiropas politiku labāka mijiedarbība ar mērķi iedrošināt un atbalstīt pārstrukturēšanu. Komisija paredz izveidot visu dalībnieku un ieinteresēto pušu augsta līmeņa forumu, lai dotos šajā virzienā;

- sociālo partneru pastiprināta iesaistīšanās, jo īpaši, pateicoties otrajam sociālo partneru konsultācijas posmam par pārstrukturēšanu un par grozījumiem direktīvā attiecībā uz Eiropas Uzņēmumu padomi (94/45/EK);
- stiprāka sinerģija starp politikas pasākumiem un finanšu instrumentiem, kas ir to rīcībā, jo īpaši ESF;
- stiprāka saikne starp Eiropas nodarbinātības stratēģiju un soļiem tiesiskā regulējuma un sociālo partneru nolīgumu jomā; tas ļaus palielināt darbaspēka pielāgošanās spējas un sekmēt mūžizglītības un darba organizācijas modernizēšanas politiku.

Jauna dinamika darba attiecībās

Tiesiskā regulējuma attīstība

Sociālā dialoga izšķirošā loma

Uzņēmumu sociālās atbildības veicināšana

Dinamiskā ekonomikā parādās jaunas darba formas, piemēram, ekonomiski atkarīgs darbs un darbs uz noteiktu laiku.

Ņemot vērā ekonomisko integrāciju, pasākumi Eiropas līmenī nodrošinās nozīmīgu pievienoto vērtību tam, kas jau ir paveikts valsts līmenī.

Tāpēc Komisija plāno pieņemt zaļo grāmatu par darba likumdošanas attīstību. Šajā zaļajā grāmatā Komisija analizēs to, kā šobrīd attīstās jaunie darba organizācijas modeļi un kā šo attīstību sekmē darba likumdošana, nodrošinot drošāku vidi, kas sekmē efektīvas pārejas darba tirgū. Diskusija, ko izraisīs šī zaļā grāmata, varētu sniegt priekšlikumus virknei pasākumu, lai modernizētu un vienkāršotu pašreizējos noteikumus.

Komisija 2005. gadā nāks klajā ar iniciatīvu attiecībā uz darbinieku personas datu aizsardzību. Saistībā ar uzlabojumiem reglamentējumā, kā tas ir norādīts Lisabonas stratēģijas vidusposma pārskatā, Komisija piedāvās grozījumus Direktīvā 2001/23/EK (uzņēmuma īpašnieka maiņa) un Direktīvā 98/59/EK (kolektīvā atlaišana), kā arī apkopos dažādus noteikumus, kas attiecas uz darbinieku informēšanu un konsultēšanu.

Attiecībā uz veselību un drošību darbā Komisija piedāvās jaunu stratēģiju laika posmā no 2007. gada līdz 2012. gadam. Profilakse atmaksājas: darba nelaimes gadījumu skaita un arodslimību samazināšanās pozitīvi ietekmē darba ražīgumu, izmaksas un darba kvalitāti un tādējādi ceļ Eiropas cilvēku kapitāla vērtību. Jaunajai stratēģijai jāorientējas uz jaunajiem riskiem un uz to, lai uzturētu obligāto aizsardzības līmeni darba vietā un par labu strādniekiem, kuri nav pienācīgi aizsargāti. Pašreizējās programmas novērtējumam jāpalīdz noteikt šīs jaunās situācijas. Īpaša uzmanība jāvelta arī preventīvo pakalpojumu kvalitātei, apmācībai veselības un drošības jautājumos, kā arī citiem instrumentiem, kas sekmē to, ka veselības un drošības normas tiek piemērotas labāk. Tā kā īstenojuma kvalitāte ir svarīgākā, Komisija turpinās uzraudzīt to, ka tiek transponēta un īstenota likumdošana. Turklāt, efektīvam īstenojumam visiem iesaistītajiem dalībniekiem jāspēj uzņemties atbildību. ESF darbība būs izšķiroša pārvaldes un sociālo partneru spēju nostiprināšanā.

Komisija turpinās mudināt sociālos partnerus pilnā mērā sekmēt vidusposmā pārskatīto Lisabonas stratēģiju visos līmeņos, tostarp, slēdzot līgumus.

Pilnā mērā ievērojot sociālo partneru autonomiju, Komisija turpinās veicināt Eiropas sociālo dialogu starpnozaru un sektoru līmenī, proti, pastiprinot savu atbalstu loģistikas un tehniskā nodrošinājuma jomā un vadot konsultācijas, pamatojoties uz 138. pantu EK Līgumā.

Komisija turpinās veicināt uzņēmumu sociālo atbildību. Lai sekmētu šīs prakses efektivitāti un uzticamību, Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām pusēm piedāvās iniciatīvas nolūkā vēl vairāk atbalstīt uzņēmumu sociālās atbildības attīstību un pārskatāmību.

Pretim Eiropas darba tirgum

Eiropas projekta opcija kopīgām starptautiskām sarunām

2006. gads – Eiropas strādājošo mobilitātes gads

Īsta Eiropas darba tirgus radīšanai un tā efektīvas darbības nodrošināšanai vajag, no vienas puses, likvidēt gan tiešos, gan netiešos pastāvošos šķēršļus, un, no otras puses, izstrādāt politiku, kas rada tādus nosacījumus, lai iesaistītie dalībnieki varētu gūt maksimālu labumu no Eiropas telpas. Saskaņā ar Lisabonas stratēģijas vidusposma pārskatu, Komisija iesniegs priekšlikumus tam, lai novērstu darbaspēka mobilitātes šķēršļus, jo īpaši tos, kas izriet no fondēto pensiju shēmām.

ES vēl joprojām ir ievērojams potenciāls, lai sekmētu uzlabojumus kvalitātē un ražīgumā, pateicoties intensīvākai sadarbībai ekonomikas dalībnieku starpā.

Piedāvājot projektu kopīgām starptautiskām sarunām kā uzņēmumu, tā nozaru līmenī, varētu palīdzēt uzņēmumiem un nozarēm tikt galā ar tādiem problemātiskiem jautājumiem kā darba organizācija, nodarbinātība, darba apstākļi un apmācība. Tas sociālajiem partneriem būs pamats, lai paaugstinātu savas spējas rīkoties starptautiskā līmenī. To varēs radoši izmantot, lai pielāgotos mainīgiem apstākļiem un ienesīgi rīkotos starptautiskā līmenī. Šī pieeja cieši sasaistās ar prioritāti „partnerattiecības pārmaiņām”, ko atbalsta Lisabonas stratēģija.

Komisija plāno pieņemt priekšlikumu, kura mērķis ir sniegt sociālajiem partneriem iespēju panākt to, ka kopīgās starptautiskās sarunas un šo sarunu rezultāti tiek vērtēti kā oficiāli. Šādas iespējas esamība ir būtiska, bet tās pielietojums būs fakultatīvs un pilnībā atkarīgs no sociālo partneru gribas.

Turklāt, brīva personu pārvietošanās ir viena no pamatbrīvībām un nepieciešams instruments ekonomikas pielāgošanai. Eiropas nodarbinātības dienestu tīkla nostiprināšana varētu sekmēt šo mobilitāti. Tomēr rodas daži specifiski jautājumi: pārejas periods (attiecībā uz strādājošajiem no jaunajām dalībvalstīm), kā arī par sociālās drošības shēmu koordinācijas noteikumu stiprināšana un vienkāršošana.

Komisija 2005. gadā izveidos augsta līmeņa darba grupu, kas apvienos visu dalībvalstu pārstāvjus, lai novērtētu, kā paplašināšanās ietekmē mobilitāti un kā darbojas pārejas posmi, par kuriem tika panākta vienošanās attiecībā uz pēdējo paplašināšanos. Tam vajadzētu papildināt ziņojumu, ko Komisija 2006. gada sākumā gatavos Padomei, lai to informētu par pieņemamajiem lēmumiem attiecībā uz pārejas periodiem.

Komisija veiks arī pētījumus, nolūkā nepārtraukti sekot pārvietošanās tendencēm pēc paplašināšanās un paturot prātā turpmākās paplašināšanās. Visbeidzot, Kopienas pašreizējo noteikumu modernizācijas un pielāgošanas darbs turpināsies ar grozījumiem regulās par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (Regulas (EEK) Nr. 1408/71, (EK) Nr. 883/2004 un (EEK) Nr. 574/72).

2.2. Solidārāka sabiedrība: vienlīdzīgas iespējas visiem

Modernizēt sociālo aizsardzību: viena no svarīgākajām atziņām, vidusposmā pārskatot Lisabonas stratēģiju

Atklātas koordinācijas metodi attiecināt arī uz veselības aizsardzību un ilgtermiņa aprūpi

Visas dalībvalstis ir sākušas savu sociālās aizsardzības sistēmu ilgtermiņa reformas. Atklātās koordinācijas metode piedāvā kopīgus mērķus, bet ļauj katrai dalībvalstij izvēlēties veidu un līdzekļus to īstenošanai. Savukārt ESF līdzekļi tiek atvēlēti ieguldījumiem uz vietas, kas sekmē sociālās integrācijas politiku īstenojumu.

Šo metodi, ko sākotnēji piemēroja cīņai pret atstumtību un nabadzību (kopš 2000. gada), pēc tam pensijām (kopš 2002. gada), ir plaši apstiprinājuši dažādi partneri: valstu valdības, sociālie partneri, pilsoniskā sabiedrība, reģionālie un vietējie dalībnieki. Tie arī izteikuši aicinājumu no 2006. gada atklātās koordinācijas metodi attiecināt uz veselības aizsardzību un ilgtermiņa aprūpi, kas būs svarīgi, lai strukturētu reformas, ievērojot trīs pamattēmas: vispārēja pieejamība, kvalitāte un finansiāla ilgtspējība. Arī turpmāk būtu jāgādā par uzlabojumiem īstenojuma kvalitātē, lai šīs valstīs īstenotās reformas būtu efektīvākas. Komisija ierosinās atklātās koordinācijas metodes īstenošanas racionalizāciju un vienkāršošanu. Šī racionalizācija nozīmēs vienotu sarakstu ar mērķiem, kas kopīgi visām trim jomām – sociālajai integrācijai, pensijām, veselības aizsardzībai – iekļaujot tādas horizontālos mērķus kā iespēju vienlīdzība un pieeja darba tirgum.

Nabadzības apkarošana un sociālās integrācijas veicināšana

Kopienas iniciatīva attiecībā uz minimālo ienākumu shēmām un no darba tirgus izstumto cilvēku integrēšanu

2010. gads – Eiropas gads cīņai pret atstumtību un nabadzību

Desmitgades sākumā paplašinātās ES to pilsoņu skaits, kas bija pakļauti riskam piedzīvot nabadzību un ilgstošu nabadzību, bija ļoti augsts: attiecīgi 15% un 9%. Reālu iespēju atņemšana neļauj cilvēkiem pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē. Turklāt, nabadzības nodošana no paaudzes paaudzē nolemj visneaizsargātākos pastāvīgai atstumtībai. Tā ir sociāli un ekonomiski nepieņemama situācija, kas apliecina, ka vēl joprojām pastāv smagas problēmas neskatoties uz to, ka visur ir ieviestas globālas stratēģijas, kurās vērā ņemta nabadzības daudzveidība.

Saskaņā ar jauno programmu Komisija turpinās apspriedes par valstu minimālo ienākumu shēmām, kuras bija paredzēts sākt iepriekšējās sociālās programmas laikā. Atklātās koordinācijas metodes iedrošinātas, dalībvalstīs jau bijuši mēģinājumi nolūkā efektīvizēt valsts minimālā ienākuma shēmas. Tomēr vēl joprojām liels skaits cilvēku, piedzīvo ārkārtējas grūtības, un tiem nav ne darba, ne valsts minimālā ienākuma aizsardzības.

No 2005. gada Komisija sāks apspriedes par esošo noteikumu nepietiekamas efektivitātes iemesliem. Šīs apspriedes jo īpaši skars sociālos partnerus, kuri ir tieši iesaistīti sociālās integrācijas pasākumu īstenošanā darba tirgū; to iznākums varētu būt konkrēti pasākumi, kas nodrošina labākas iespējas visiem. Komisija piedāvās arī Eiropas gadu (2010) cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību. Šī gada laikā vajadzētu novērtēt desmitgades laikā paveikto, lai uzsvērtu to, cik neaizsargāti ir cilvēki mazāk aizsargātajās iedzīvotāju grupās.

Dažādības un nediskriminēšanas veicināšana

Stratēģiska pieeja cīņā pret diskrimināciju (2005)

2007. gads – Eiropas gads iespēju vienlīdzībai

Jauns posms vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšanā: Eiropas Dzimumu jautājumu institūts

ES ir virzījusi vienlīdzīgas attieksmes principa ieviešanas procesu. Tā ir bijusi iniciatore vīriešu un sieviešu līdztiesības jomā un sekmējusi pārmaiņas attiecīgajā jomā uz vietas dalībvalstīs. Cīņā pret diskrimināciju pamatā ir tiesību bāze, un tā uzsvēr visu Eiropas instrumentu sinerģijas nozīmi.

Pēc 2004. gadā izdotās zaļās grāmatas „Vienlīdzība un nediskriminēšana paplašinātā Eiropā”, par kuru tika saņemtas vairāk nekā 1500 atsauksmes, Komisija 2005. gadā sniegs ziņojumu, kurā tā izklāstīs savu plānoto politisko pieeju un izvirzīs politiskos principus jauniem pasākumiem, tostarp jaunu iniciatīvu pamatotības un atbilstības izvērtēšanai, lai papildinātu ES pastāvošo tiesisko regulējumu. Ziņojums skars arī minoritāšu, jo īpaši romu jautājumu.

Komisija 2007. gadā plāno organizēt Eiropas gadu iespēju vienlīdzībai. Šis gads ļaus, pirmkārt, uzsvērt šīs tēmas nozīmīgumu, otrkārt, padarīt redzamākus sasniegumus un, visbeidzot, parādīt dažādības priekšrocības Eiropas ekonomikai un sabiedrībai.

ES ilgu laiku mērķtiecīgi darbojusies dzimumu līdztiesības jomā. Par spīti veiktajam vēl joprojām pastāv nopietnas problēmas, piemēram, attiecībā uz atšķirībām sieviešu un vīriešu samaksā, sieviešu piekļuvi darba tirgum un dalību tajā, apmācību, karjeras iespējām, ģimenes un darba dzīves līdzsvarošanu, kā arī attiecībā uz dalību lēmumu pieņemšanas procesā. Ņemot vērā pašreizējās 2000. - 2005. gada pamatstratēģijas termiņa beigas, Komisija izstrādās paziņojumu par turpmāko politikas attīstību, kurā tā piedāvās pasākumus, lai risinātu minētās problēmas. Komisija arī iesniegs savu ikgadējo ziņojumu pavasara augstākā līmeņa sanāksmei.

Eiropadome 2004. gada jūnijā aicināja izveidot Eiropas Dzimumu jautājumu institūtu. Komisija drīzumā virzīs tālāk šo ierosinājumu. Tas nodrošinās iespējas informācijas vākšanai un labas prakses apmaiņai. Institūts arī palīdzētu Komisijai un dalībvalstīm īstenot Kopienas mērķus vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšanā, kā arī integrēt šos mērķus Kopienas politikā. Visbeidzot, invalīdu iespēju vienlīdzības jomā Komisija iesniegs jaunu rīcības plānu un reizi divos gados, Eiropas invalīdu dienā, publicēs ziņojumu par invalīdu situāciju.

Vispārējās intereses sociālie dienesti

Ceļā uz precīzāku izpratni par vispārējās intereses sociālo dienestu nozīmi un iezīmēm

Kā ziņots Komisijas 2004. gada baltajā grāmatā par vispārējās intereses dienestiem, Komisija 2005. gadā iesniegs paziņojumu, lai precizētu jomas, kurās darbojas un var tikt modernizēti vispārējās intereses sociālie dienesti. Šajā paziņojumā būs saraksts ar Kopienas politikām attiecībā uz vispārējās intereses sociālo dienestu nodrošināšanu. Tas aprakstīs arī šo dienestu organizāciju un darbības nolūkā sniegt ieguldījumu to modernizācijā un kvalitātē, ņemot vērā dažādās aptvertās jomas.

Attiecībā uz valsts atbalstu Komisija 2005. gadā pieņems arī lēmumu, kas balstās uz Līguma 86. panta 3. punktu un Kopienas shēmu par vispārējās intereses sociālo dienestu finansēšanas noteikumiem. Šie teksti precizēs nosacījumus, ar kādiem valsts atbalsts, kas piešķirts vispārējās intereses sociālajiem dienestiem, ir atbilstošs Kopienas noteikumiem. Ņemot vērā apspriedes, kas pašlaik notiek par šo jautājumu, Komisija plāno arī piešķirt atbrīvojumu attiecībā uz paziņojumiem par valsts dienestu ierobežota apjoma kompensācijām. Īpaši noteikumi varētu attiekties arī uz slimnīcām un uz sociālo mājokļu asociācijām. Principā šim lēmumam būtu jāsekmē vairums sociālo dienestu, kas ir vispārējās intereses sociāli dienesti.